

Lesmap "Eiland Lucretia" (+9)

Inhoudstafel:

Inleiding p. 3

Lesideeën: p. 5

 Mijn eiland... p. 5

 Dilemma mee naar huis... p. 7

 Het lot. p. 8

 Eiland-Lucretia-bordspel. p. 9

 Met of zonder moeder? p. 10

Evaluatie voor de leerkracht p. 13

Bijlagen: p. 15

 Dilemma's mee naar huis p. 15

 Dilemma's Eiland-Lucretia-bordspel p. 16

 Info Zuidpool p. 18

 Lotkaarten p. 33

 Eiland-Lucretia-bordspel p. 40

Inleiding:

Eiland Lucretia

Is een voorstelling gebracht door theatergezelschap Het Banket (Tristan Versteven en Brechtje Louwaard).

Emile, Louise en Lucretia leven ver weg, afgesneden van het gewone leven.

Emile en Louise willen de wereld ontdekken, op zoek naar plekken waar nog geen mens geweest is.

Maar ze zitten vast.

Lucretia is ziek en kan niet alleen gelaten worden.

Wat moet er dan met Lucretia gebeuren als ze vertrekken?

En, wat zal er met hen gebeuren als ze blijven?

Waar het over gaat...

Eiland Lucretia is een jeugdvoorstelling over twee jonge mensen die hun zieke moeder verzorgen; een zware verantwoordelijkheid die ze licht opvatten. Ze hebben hun eigen verpleegkundige technieken ontwikkeld en ze hebben een manier gevonden om vrolijk om te springen met hun verdriet en hun angst. Dit leven is het enige leven dat ze kennen en ze stellen zich daarover geen vragen. Ze lezen en herlezen de scheepsjournaals van de Belgica (de eerste Zuidpoolexpeditie). De hachelijke tocht van de Belgica naar de Zuidpool doet hen dromen van een grote vrije wereld. Ze vertellen elkaar steeds opnieuw deze verhalen. Zo leiden ze in hun verbeelding een leven dat de grenzen van het benauwende appartement ver overschrijdt.

De verhalen over de ontdekkingsreizigers maken het leven in het appartement draaglijk. Toch loopt ook de expeditie uit hun verhalen vast. Na een lange tocht door het barre landschap van de Zuidpool kan één van de ontdekkingsreizigers niet verder wegens ziekte. Ze worden geconfronteerd met een pijnlijk vraagstuk: moet de zieke opgeofferd worden om de expeditie te kunnen verder zetten?

Voor het eerst in hun leven stellen Emile en Louise zich ook vragen. De buitenwereld dringt voor het eerst het appartement binnen.

Intussen ondergaat Lucretia haar ziekte. Op haar goede momenten is ze vaak uitbundig, op haar slechte lastig en soms hysterisch. Haar wispelturigheid weegt steeds zwaarder op Emile en Louise.

Lucretia probeert haar kinderen voor te bereiden op hun verdere leven. Ze kan enkel tot hen doordringen door verhalen.

Geleidelijk aan ontdekken ze de ware toedracht van hun familiegeschiedenis.

Hoe wij het vertellen...

Met Eiland Lucretia vertellen we een verhaal over jonge mensen die kampen met problemen die bijna elk kind zal herkennen, in één of andere vorm. We nemen het publiek mee in een uitvergroot verhaal waarin, door de verbeelding en de veerkracht van Emile en Louise, veel gelachen kan worden.

We willen het jonge publiek het drama in haar volle omvang laten meebelevén. De scherpe kantjes zijn er niet af. Het publiek mag huiveren en meelevén, het mag de spanning en de vermoeidheid meevoelen. Maar het zal zich ook vermaken met de manier waarop Emile en Louise zich redden. Ze zoeken op hun eigen, zeer vrije manier naar oplossingen die ongewoon zijn raar of soms zelfs volkomen absurd.

We kiezen in Eiland Lucretia voor een uitvergrote vertelstijl. We hanteren overdrijvingen, omkeringen, associaties tot in het ongerijmde om te komen tot scènes die ontroerend of komisch kunnen zijn. We zien de mens in zijn ongecontroleerde staat en wat er dan te zien is, is niet altijd fraai. Wel vaak grappig, en zeker herkenbaar. We zien ook de kleine dappere mens die vanuit de zwartste ellende opkrabbelt en iets van zijn situatie probeert te maken, met de altijd roerende moed der wanhoop.

De lesmap

Dit is een filosofisch getinte lesmap waarin de leerlingen begeleid door de leerkracht, spelenderwijs in discussie komen met zichzelf en de anderen. Belangrijk hierin is dat de leerkracht zijn eigen waarden en normen even opzij kan zetten. Je bent geen deelnemer in het filosofische gesprek, je bent de moderator. Er zijn géén juiste of foute antwoorden. Misschien komen er uiteindelijk alleen maar meer vragen. Ook dit is verrijkend. De lesmap heeft verschillende opdrachten. Je kiest zelf welke opdrachten u doet voor of na de voorstelling. Enkel 'met of zonder moeder' mag je nog niet voor de voorstelling uitvoeren vermits je dan al te veel weggeeft over de inhoud van de voorstelling. Alle andere kunnen als voorbereiding of als naverwerking dienen.

In de lesmap zijn opdrachten waarin de leerling steeds op een kruispunt komt te staan en een dilemma krijgt voorgeschoteld en meer en meer te weten komt over zichzelf, de anderen en de Zuidpool.

Boy, er zijn geen ijsberen op de Zuidpool.

Lesideeën:

1

mijn eiland

Doelen:

De leerlingen kunnen;

1.1* door middel van kunst- en beeldbeschouwing een persoonlijk waardeoordeel ontwikkelen over beelden en beeldende kunst van vroeger, van nu en van verschillende culturen.

1.4* plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.

1.6 tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

10 hun persoonlijke mening geven over diverse beeldende creaties uit verschillende culturen en belangstelling opbrengen voor beeldende creaties, zowel traditionele als nieuwe, met inbegrip van deze buiten hun eigen culturele leefwereld.

14 hun eigen beeldend werk naar inhoud en vorm toelichten.

Attituden;

15* leren zich kritisch opstellen ten opzichte van eigen werk en dat van anderen en om kritische bedenkingen ten aanzien van hun creatieve uitingen te aanvaarden en te verwerken.

16* leren diverse culturele informatiebronnen uit hun omgeving te raadplegen.

18* leren zich expressief uiten.

6.1* blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.

6.3* genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.

6.4* vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

Opdracht:

- Benodigdheden: een schriftje per ll.
- Motivatiefase: een inleiding over de wonderen van de Zuidpool en de reis van de Belgica. (informatie in bijlage)

- Lesbegin:

Opdracht 1:

Wat is jouw droombestemming? De lln. denken na over hun droombestemming.

Tegen de volgende les moeten ze informatie opzoeken over hun droomland. En in het schriftje overschrijven of kleven. Zij die willen mogen dan de volgende les een korte toelichting geven over hun droombestemming.*

Opdracht 2:

Vind je eigen droomeiland uit. Verzin voor je eiland een klimaat, geografisch uitzicht, wetten en regels, specialiteiten eigen aan het eiland en vooral een naam! De lln. pennen dit allemaal neer in hun schriftje. Ze mogen hun eiland tekenen, of slechts schriftelijk beschrijven er een gedicht over schrijven, kortom, alles mag en alles kan, zolang het maar in het schriftje past.

- Lesmidden: de lln. werken onder individuele begeleiding aan hun schriftje.
- Leseinde: Lkr. legt uit aan de lln. dat dit hun "projectschrift" wordt voor de voorstelling van "het Eiland Lucretia." En dat ze het gedurende het project altijd

* Kan open getrokken worden tot een spreekbeurt in de les Aardrijkskunde waarbij ze verschillende zintuigen moeten aan bod laten komen.

bij zich moeten hebben. Ze mogen het gebruiken als logboek, zoals de echte ontdekkingsreizigers, schriftelijk dagboek of beeldend dagboek.

3 Augustus. In de haven ligt een trotse driemaster met krakende touwen en blinkend hout te wachten om te vertrekken. Ongeduldig beukt het schip tegen de kade. Het wil weg van deze stad vol landrotten. Het wil naar zee, op zoek naar avontuur. Ik begrijp dit schip.

...

Dit schip vertrekt niet zonder mij.

2

dilemma mee naar huis...

Doelen:

Voet'en:

2 respect en waardering voor anderen opbrengen: de eigenheid van medeleerlingen accepteren en waarderen.

4 om hulp vragen en dankbaarheid tonen in probleemsituaties.

8 opkomen voor de eigen rechten en voor de rechten van anderen uit de groep.

9 zich discreet opstellen in een gezelschap en ten aanzien van vertrouwelijke informatie.

10 ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.

12 beheersen elementen van het communicatieve handelen:

- actief luisteren en weergeven wat een andere inbrengt

toegankelijk zijn en feedback geven over eigen gevoel

verduidelijken waarom zij voor een bepaald gedrag gekozen hebben.

- anderen de kans geven om te reageren

13 De leerlingen leggen contact met anderen binnen de groep en staan open voor contact met anderen buiten de groep.

14 De leerlingen kunnen in een groepsdiscussie hun mening weergeven, handhaven en bijsturen.

16 De leerlingen kunnen uit aangeboden informatie, leef- en omgangsgewoonten binnen gezinnen of culturen weergeven en hun eigen gedrag daartegenover verwoorden en bespreekbaar stellen.

Attitude:

16* leren diverse culturele informatiebronnen uit hun omgeving te raadplegen.

Opdracht:

- Nodig: dilemma's (in bijlage), schriftje
- Motivatiefase: Wie van jullie heeft er al eens een moeilijke keuze moeten maken in zijn leven? Wie kan/wil daar iets over vertellen?
Wat doe je al een moeilijke beslissing moet maken? Kop of munt? Laat je de beslissing aan een ander over? Vraag je de mening van anderen?
Jullie krijgen allemaal een dilemma voorgeschoteld. Het is aan jou om het op te lossen.
- Lesbegin: De lln. krijgen elk een verschillend dilemma.
- Lesmidden: Tijdens de les mogen ze er al over nadenken maar de bedoeling is dat ze de opdracht mee naar huis nemen. Zo kunnen ze aan vijf verschillende mensen hun mening vragen én neerpennen (schriftje).
De bedoeling is dat ze na een dag of drie tot een eigen visie komen.
Ze mogen niet gewoon de mening van één van de vijf kopiëren. Ze dienen aandachtig te luisteren naar de meningen van anderen; daardoor kunnen ze gemakkelijk tot een stevig onderbouwde mening komen.
- Leseinde: zij die willen mogen hun dilemma aan de klas voorstellen en de weg die ze aflegde om tot een eigen mening te komen beschrijven.

Toen de kinderen ééndertig kilo wogen, vroegen ze waar hun vader was. 'Naar de Zuidpool', zei de moeder met het lang zwart krullend haar. De moeder met het gebroken hart. Ze had de moed niet om te zeggen wat er werkelijk was gebeurd.

3

Het lot.

Doelen:

Voet'en:

2 respect en waardering voor anderen opbrengen: de eigenheid van medeleerlingen accepteren en waarderen.

4 om hulp vragen en dankbaarheid tonen in probleemsituaties.

8 opkomen voor de eigen rechten en voor de rechten van anderen uit de groep.

9 zich discreet opstellen in een gezelschap en ten aanzien van vertrouwelijke informatie.

10 ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.

12 beheersen elementen van het communicatieve handelen:

- actief luisteren en weergeven wat een andere inbrengt

toegankelijk zijn en feedback geven over eigen gevoel

verduidelijken waarom zij voor een bepaald gedrag gekozen hebben.

- anderen de kans geven om te reageren

13 De leerlingen leggen contact met anderen binnen de groep en staan open voor contact met anderen buiten de groep.

14 De leerlingen kunnen in een groepsdiscussie hun mening weergeven, handhaven en bijsturen

16 De leerlingen kunnen uit aangeboden informatie, leef- en omgangsgewoonten binnen gezinnen of culturen weergeven en hun eigen gedrag daartegenover verwoorden en bespreekbaar stellen.

Opdracht:

- Nodig: dilemmakaarten (in bijlage), schriftje.
- Motivatiefase: Wie gelooft er in het lot?
- Lesbegin: Er is een boek kaarten met meer kaarten als lln. Op elke kaart staat het antwoord op een dilemma. De lln. stellen zichzelf een actueel dilemma; een vraag die betrekking heeft op iets wat ze op dit moment al dan niet willen doen, een actie die ze kunnen ondernemen. (vb. zal ik dit schooljaar slagen? Blijf ik bij mijn lief?). De vraag moet altijd te maken hebben met iets dat ze zelf kunnen doen en niet met iets wat iemand anders kan doen. Ze mogen dus niet vragen; houdt hij nog van mij? Schud de kaarten, laat elke ll. een kaart trekken en de kaart maakt een einde aan hun dilemma. Wat vinden ze van de tekst op de kaart?
- Lesmidden: De lln. die het "lot" niet aanvaarden van de kaart komen naar voor. Er wordt een discussie in gang gezet over het lot. Heb je dat zelf in handen ja of neen? Zit er boven in de wolken iemand die dat allemaal voor ons regelt? Bepaal je zelf je succes? Moet je opofferingen maken voor je succes? Wat zijn je dromen je waard?
- Leseinde: de lkr. vat de bevindingen van de lln. samen om een overzicht te krijgen. De lln. hoeven niet tot een consensus te komen. De lln. kleven hun "lot" in hun schrift en schrijven er hun mening in. Ook beschrijven ze hun ervaringen en bevindingen van tijdens de discussie.

In het stuk lezen Emile en Louise voor uit de dagboeken van de Zuidpoolreiziger die ontsnapt is aan zijn legerplicht door mee te gaan met de Belgica. In die tijd werd er nog geloot over wie er naar het leger moest.

4

Eiland-Lucretia-bordspel

Doelen:

Voet'en:

2 respect en waardering voor anderen opbrengen: de eigenheid van medeleerlingen accepteren en waarderen.

4 om hulp vragen en dankbaarheid tonen in probleemsituaties.

8 opkomen voor de eigen rechten en voor de rechten van anderen uit de groep.

9 zich discreet opstellen in een gezelschap en ten aanzien van vertrouwelijke informatie.

10 ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.

12 beheersen elementen van het communicatieve handelen:

- actief luisteren en weergeven wat een andere inbrengt
toegankelijk zijn en feedback geven over eigen gevoel
verduidelijken waarom zij voor een bepaald gedrag gekozen hebben.

- anderen de kans geven om te reageren

13 De leerlingen leggen contact met anderen binnen de groep en staan open voor contact met anderen buiten de groep.

14 De leerlingen kunnen in een groepsdiscussie hun mening weergeven, handhaven en bijsturen

16 De leerlingen kunnen uit aangeboden informatie, leef- en omgangsgewoonten binnen gezinnen of culturen weergeven en hun eigen gedrag daartegenover verwoorden en bespreekbaar stellen.

Opdracht:

- Nodig: bordspel (in bijlage), twee pionnen (liefst een zwarte en een witte), dilemma's (in bijlage), schriftje.
- Lesbegin: lkr. legt het spel uit aan de lln.: de klas staat eerst als een eenheid aan de start (op de boot). Het eerste dilemma wordt gesteld en de klas verdeelt zich in voor of tegen. De groep met de meeste lln. mag een stap naar voor zetten naar de pinguïn, de groep met de minste lln. moeten naar de wachter. Het volgende dilemma wordt voorgesteld. De klas deelt zich weer in twee groepen en de groep met de meerderheid mag weer een stap verder zetten naar de pinguïn en de andere groep moet naar de wachter. Er is elke keer ruimte voor discussie en verandering van mening. Er mag overgelopen worden. (per kruispunt zijn er meerdere dilemma's, allemaal van dezelfde moeilijkheidsgraad, zo kan het spel meerdere keren gespeeld worden) Het spel telt dus twee pionnen. Per pion een groep (voor en tegen), maar de groepsleden zijn verwisselbaar.
Eindbestemming... Eiland Lucretia.
- Leseinde: De lln. tellen hoe vaak ze voor of tegen zijn geweest. Meer 'tegen' dan voor wil zeggen dat ze hun eigen belangen eerst zetten. Meer 'voor' wil zeggen dat ze de belangen van anderen voor die van zichzelf gaan zetten.
- Na verwerking: Na dit spel is er wel een nabespreking nodig. De lkr. bespreekt samen met de lln. bedenkingen, gevoelens die het spel hebben opgeroepen. Ook hiervan maken de lln. een individuele nabespreking in hun schrift.

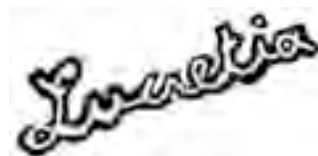
5

met of zonder moeder?

Doelen:

Voet'en:

- 2 respect en waardering voor anderen opbrengen: de eigenheid van medeleerlingen accepteren en waarderen.
 - 4 om hulp vragen en dankbaarheid tonen in probleemsituaties.
 - 8 opkomen voor de eigen rechten en voor de rechten van anderen uit de groep.
 - 9 zich discreet opstellen in een gezelschap en ten aanzien van vertrouwelijke informatie.
 - 10 ongelijk of onmacht toegeven in een discussie of in een spelsituatie.
 - 12 beheersen elementen van het communicatieve handelen:
 - actief luisteren en weergeven wat een andere inbrengt toegankelijk zijn en feedback geven over eigen gevoel verduidelijken waarom zij voor een bepaald gedrag gekozen hebben.
 - anderen de kans geven om te reageren
 - 13 De leerlingen leggen contact met anderen binnen de groep en staan open voor contact met anderen buiten de groep.
 - 14 De leerlingen kunnen in een groepsdiscussie hun mening weergeven, handhaven en bijsturen
- 16 De leerlingen kunnen uit aangeboden informatie, leef- en omgangsgewoonten binnen gezinnen of culturen weergeven en hun eigen gedrag daartegenover verwoorden en bespreekbaar stellen.

Opdracht:

- Nodig: plakband om de klas in twee te delen.
- Motivatiefase: De stoelen en banken worden weggeschoven en de lkr. verdeelt de klas in twee delen: voor en tegen. Na het stuk wordt de vraag aan de klas gesteld; zou jij je moeder verlaten?
Kan je de beslissing van de kinderen om hun moeder te verlaten begrijpen of niet?
- Lesbegin: De groep deelt zich in in de groepen voor of tegen.
- Lesmidden: De klas vormt paren met van elk team één. Ze discussiëren. (als de klas niet even verdeeld is kan je altijd één van de twee vragen om zich in te leven in de “tegen”partij.)
De vraag wordt opnieuw gesteld en de klas verdeelt zich weer.
Nu is het de ene groep tegen de andere. Een grote groepsdiscussie.
Het is niet belangrijk dat ze tot een consensus komen. Breinen worden geprikkeld en de lln. leren door andermans ogen te kijken. Als het onderwerp is uitgeput kan je andere vragen aan de lln. beginnen stellen. Er is altijd een groep voor en tegen. Vragen over keuzes in het leven, toekomstplannen en dromen, zelfopoffering, egoïsme, reizen en avontuur, goed en slecht enz. (hoe ver gaat je plicht tegenover je ouders, school, vrienden?)
- Leseinde: de lkr. vat de meningen van de klas samen en de lln. noteren hun gedachten en ervaringen op in hun schrift.

Emile: we weten allemaal dat vertrekken de enige optie is om onze expeditie te redden. Maar tot vanmorgen durfde niemand de verschrikkelijke keuze te maken. Lucretia is een moedige vrouw. Ik zal haar nooit vergeten.

Louise: Zullen we?

-Emile en Louise verdwijnen door de deur.-

Lucretia: Wat nu voor ons ligt is het grote onbekende.

Deze map werd gerealiseerd voor theatergezelschap Het Banket door Roxanne Cox.
Als u nog vragen of bedenkingen hebt bij de lesmap kan u Roxanne Cox altijd contacteren
via e-mail; Roxanne@coxkes.be

Bronnen:

- De winter van de Belgica, Willy Schuyesmans, Davidsfonds NV
- Filosoferen met Doornroosje R.Anthone en R.De Smedt, ACCO
- www.zenopraktischefilosofie.be
- www.hetbanket.be

Evaluatie voor de leerkracht:

Basisgegevens:

Naam van de school:

.....

Deelnemende klasgroep:

.....

Verantwoordelijke leerkracht:

.....

Inhoud:

In welke mate was u algemeen gezien tevreden over de inhoud van de lesmap?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Waarom wel/niet? Leg uit:

In welke mate was u tevreden over de opdrachten en activiteiten die aan bod komen in de lesmap?

Denk bijvoorbeeld aan de variatie, de moeilijkheidsgraad, de originaliteit, enz.

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Waarom wel/niet? Leg uit:

In welke mate was u tevreden over de opbouw van de lesmap?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Waarom wel/niet? Leg uit:

Vond u het gebruikte werkmateriaal inspirerend en prikkelend genoeg om mee te werken?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Opmerkingen:

Vond u het stuk waarrond gewerkt werd inspirerend genoeg voor uw klasgroep?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Opmerkingen:

Afstemming op de deelnemersgroep

In welke mate werd de aanpak en inhoud van de lesmap volgens u afgestemd op uw klasgroep?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Opmerkingen:

Meerwaarde

In welke mate kwamen actief filosoferen en creativiteitsontplooiing aan bod bij de leerlingen?

helemaal niet 1 2 3 4 5 6 7 helemaal

Opmerkingen:

Wat is het belangrijkste dat de leerlingen tijdens het stuk en de lesmap geleerd hebben?

Wat is het belangrijkste dat u tijdens het stuk en de lesmap geleerd hebt?

Gelieve terug te zenden naar: Het Banket, Frans Halsvest 4, 2800 Mechelen of info@hetbanket.be

Bijlagen:

Dilemma mee naar huis:

1. Kan je iets ontdekken dat nog niet bestaat?
2. Wat als je iemand die je kent zwart moet maken om vooruit te geraken in je carrière?
3. Je bent in een oerwoud, je bent gevallen en zit met één been knel onder een boomstam. De enige manier om weg te geraken is je been amputeren.
4. Je bent aan de ene kant van de rivier. Er is een vlot waar maar één persoon op kan. Ga jij of laat je je broer/zus gaan?
5. Onlangs kwam er in het nieuws een bericht over een juwelier die een overvaller neerschoot in de rug. Officieel mag een juwelier geen wapen bezitten. Moet de juwelier naar de gevangenis of niet?
6. In 2006 werd er een jongen in het centraal station van Brussel neergestoken omdat hij zijn mp3 niet wou afgeven. Achteraf bleek dat de ommestaanders niet rap genoeg hebben gereageerd en dat de jongen is overleden omdat hij niet snel genoeg bij de hulpdiensten was.
Zou jij je mengen in de steekpartij, met het risico dat je zelf gewond geraakt?
7. Uw vrienden willen een cd stelen in de winkel. Doe je mee of ga je weg?
8. Volg ik mijn eigen gedacht of dat van een ander?
9. Geloof ik mijn broer of mijn zus?
10. Geloof ik mijn moeder of mijn vader?
11. Een leerling uit je klas wordt gepest, je kan zien dat deze leerling eronder lijdt. Ga je in haar/zijn verdediging of laat je het allemaal maar gebeuren.
12. Je beste vriend of vriendin is niet zo hygiënisch en heeft soms een zeer indringende lijfgeur. Zeg je er iets van en loop je het risico dat je je vriend/vriendin zal kwetsen of dat er ruzie komt?
13. Een van je goede vrienden was op school met lucifers aan het spelen. Hij/zij was onoplettend en heeft per ongeluk brand gesticht. De helft van het schoolgebouw is verwoest. Ga je je vriend/vriendin verraden? Of niet?
14. Een leerling uit je klas steelt de pen van de leerkracht. Ga je het melden of niet?
15. Je broer/zus pleegde een zwaar misdrijf waarvoor hij/zij zeker in de gevangenis zou terecht komen. Geef je hem/haar aan?
16. Mag je liegen om iemands leven te redden?
17. Mag je beloftes breken als je er iemand mee kunt helpen?

18. Je vriend heeft iets gedaan wat niet mocht. De lkr. zegt: of de dader komt nu naar voor, of ik straf iedereen. Je vriend bekend niets. Geef je hem aan of laat je heel de klas, met jezelf erbij, straf schrijven?
19. Je vriendin/vriend is weggelopen van huis omdat die het daar moeilijk heeft. Ze zit momenteel ondergedoken in je kamer en vraagt om het aan niemand door te vertellen. De politie is al een dag op zoek naar je vriendin. Ga je dit melden?
20. Je merkt dat je vriendin/vriend heel veel is afgevallen de laatste tijd en dat zij/hij misschien anorexia heeft. Ga je dit melden?
21. Je vriendin/vriend snijdt zichzelf en je hebt het gemerkt. Ze/hij vraagt of je dit geheim wil houden en dat ze/hij wel vanzelf zal stoppen. Hou je zij/haar geheim?
22. Je ouders zijn al twintig jaar gelukkig getrouwd. Als je terug komt van school zie je je vader kussen met een andere vrouw. Licht je je moeder in of niet?
23. Je beste vriend heeft een nieuw liefje maar je vindt haar/hem niet zo leuk. Zeg je dat of niet?
24. Je beste vriend/vriendin gebruikt drugs. Vertel je dit aan zijn/haar ouders?
25. Je werkt samen met je beste vriendin op een vakantiejobje. Je vindt het kei leuk maar je vriendin bakt er niets van en loopt de hele tijd de zagen en brengt zo jouw motivatie naar beneden. ze is echt de slechtste van de ploeg. De baas spreekt je op een dag aan en vertelt dat er te veel zijn aangenomen en dat hij iemand moet ontslaan. Jij werkt er al het langst dus jij mag zeggen wie de rotte appel is. Vertel je dat het je beste vriendin is?
26. Je rijdt op straat met je auto. Links van je wandelt een klasje van de kleuter school. Plost steekt je eigen gezin over. Het is te laat om te stoppen. Wat doe je : naar links tegen het klasje of rechtdoor tegen je gezin of rechts tegen een muur waardoor je zelf sterft?
27. Je bent aan het klimmen in de bergen samen met je vriend. Je vriend valt en zit vast in een gleuf. Loop je snel om hulp en loop je het risico dat hij/zij alleen sterft of blijf je bij hem/haar?

Eiland-Lucretia-bordspel dilemma's:

Dilemma's eerste pinguïn:

- Je zit in de klas een supermoeilijke test te maken. Jij moet hiervoor een tien halen of je hebt een buis op je rapport. Je beste vriendin heeft alles van je overgeschreven. De volgende dag komt de leerkracht jullie vertellen dat hij/zij jullie door heeft. En de leerkracht wil tegen het einde van de dag weten wie het was of jullie krijgen allebei een nul. Wat nu?
Zwarte pion: opbiechten. Witte pion: zwijgen.
- Je broer/zus heeft de afwas gedaan voor je moeder. Als je moeder thuiskomt is je broer weg en denkt ze dat jij het bent. Als beloning krijg je een mp3-speler. Geef je toe dat het je broer/zus was of hou je de ipod voor jezelf?
Zwarte pion: je houdt de mp3-speler. Witte pion: je zegt dat het je broer/zus was.

- Je beste vriendin/vriend heeft een nieuwe goede vriendin/vriend . Jullie zijn nu drie vrienden en doen alles samen . Maar eigenlijk vindt jij die nieuwkomer maar niks . Vertel je je vriendin/vriend dit of zwijg je?
Zwarte pion: je zegt er iets van en laat je vriend/vriendin kiezen tussen jou en de andere. Witte pion: je zwijgt voor de lieve vrede.

Dilemma's tweede pinguïn:

- Je vindt een portefeuille op de grond met €10.000 in en het paspoort van de rechtmatige eigenaar. Ga je de portefeuille terug brengen met al het geld er in? Of haal je er wat geld uit?
Zwarte pion: bijhouden. Witte pion: terugbrengen.
- Je bent al uren aan het stappen en ziet plots een fiets los staan. Meepakken of laten staan?
Zwarte pion: de eigenaar heeft hem los laten staan en moet hem dus niet meer hebben, ik pak hem mee. Witte pion: die fiets is niet van mij, ik blijf er af.
- Je huisdier is doodziek. Geef je hem/haar een spuitje om niet langer af te laten zien of laat je hem/haar een natuurlijke dood sterven?
Zwarte pion: laten leven. Witte pion: spuitje geven.

Dilemma's derde pinguïn:

- Kan je iemand achter laten voor je eigen dromen?
Zwarte pion: ja dat kan. Witte pion: neen.
- Je beste vriend/vriendin heeft iets gestolen uit een winkel. De winkel biedt je een jaar gratis eten aan als je weet wie de dader is en hem/haar verklikt.
Zwarte pion: je geeft hem/haar aan. Witte pion: je zwijgt.
- Je hebt je liefde bedrogen. Je hebt er verschrikkelijk veel spijt van en weet dat hij/zij het gedaan zou maken als hij/zij het wist. Zeg je het of niet?
Zwarte pion: je zwijgt. Witte pion: je biecht het op, eerlijkheid duurt het langst.

Dilemma's vierde pinguïn:

- De dief die u juist heeft overvallen krijgt een hartaanval. Help je hem/haar of niet?
Zwarte pion: neen ik help hem/haar niet. Witte pion: ja ik help hem/haar.
- Je hond is gek geworden. Hij heeft al een paar keer mensen proberen aan te vallen. Deze week nog heeft hij een kleuter gebeten en de arm van de kleuter is gebroken. Maar jou heeft hij nog nooit iets aangedaan en je bent erg gehecht aan hem.
Zwarte pion: ik hou hem. Witte pion: ik doe hem weg.
- De panda is een bedreigde diersoort. Van nature is dit dier heel agressief. Een panda valt je aan, wat doe je, dood doen of niet?
Zwarte pion: dood doen. Witte pion: je laat hem aanvallen.

Dilemma's vijfde pinguïn:

- Er is brand in je huis. Jouw kamer ligt aan het raam waar de brandweer een valscherp heeft gezet. Als je springt overleef je het, je zus/broer ligt in de kamer achter je. Ga je door de rook/ vuur, met de kans te sterven om je zus/broer te halen of red je eerst je eigen leven en hoop je op de brandweermannen om je zus/broer te redden
Zwarte pion: je springt. Witte pion: je redt je broer/zus.

- Jij en je moeder zijn ziek en hebben een harttransplantatie nodig. Er is een hart binnen gekomen. De dokter laat jullie zelf kiezen wie het hart krijgt. Zwarte pion: ik leef. Witte pion: mijn moeder leeft.
- Je bent verdwaald in de woestijn met je jongere broer/zus. Je hebt nog maar water genoeg voor één persoon. Gaat je zus de weg wel alleen terug vinden? Of drink je het best zelf op omdat je een beter gevoel voor oriëntatie hebt. Zwarte pion: jij drinkt. Witte pion: je jongere broer/zus drinkt.

Info Zuidpool:

Chronologisch overzicht:

- 1520** Magalhães ontdekt de zee-engte die zijn naam draagt
- 1578** Francis Drake ontdekt ten zuiden van Vuureiland de Straat van Drake
- 1592** John Davis ontdekt de Falkland-eilanden
- 1616** Lemaire en Schouten varen langs Kaap Hoorn
- 1642** Abel Tasman ontdekt de westkust van Nieuw-Zeeland en Tasmanië
- 1675** Antonio de la Roche ontdekt South Georgia
- 1739** Jean-Baptiste Bouvet de Lozier ontdekt Bouvet Island
- 1772** Yves Joseph de Kerguelen-Trémarec ontdekt de Kerguelen-archipel, ook wel Desolation Islands genoemd
- 1773** James Cook overschrijdt als eerste de poolcirkel. Tussen 1772 en 1775 vaart hij in verschillende etappes, maar zonder daar bewust van te zijn, rond Antarctica. Wel ontdekt hij de South Sandwich Islands
- 1810** De Australiër Frederick Hasselborough ontdekt Macquarie Island
- 1819** Tijdens het rondvaren van Kaap Hoorn wordt William Smith naar het zuiden geblazen en ontdekt zo de South Shetland Islands
- 1820** Edward Bransfield beweert als eerste het Antarctische schiereiland gezien te hebben terwijl hij de wateren ten zuiden van de South Shetland Islands onderzoekt
- 1820** De Rus Thaddeus von Bellingshausen is de eerste die het Antarctische continent ziet
- 1821** George Powell en Nathaniel Palmer ontdekken de South Orkney Islands
- 1821** John Davis gaat aan land op het Antarctische schiereiland

- 1823** James Weddell ontdekt de Weddellzee
- 1831** Joe Biscoe ontdekt Enderby Land, Adelaïde Island, Graham Land, de Pitts Islands en de Biscoe Islands
- 1833** Peter Kemp ontdekt Kemp Land
- 1839** Joe Balleny ontdekt de Balleny Islands en de Sabrinakust
- 1839** Jules-Sébastien-César Dumont d'Urville ontdekt Terre Adélie
- 1840** Charles Wilkes brengt meer dan 2000 kilometer kust in kaart en noemt het Wilkes Land
- 1841** James Ross ontdekt de Rosszee, Victoria Land, de vulkanen Erebus en Terror en de Ross Ice Shelf
- 1853** John Heard ontdekt Heard Island
- 1854** William McDonald ontdekt de McDonald Islands
- 1873** Eduard Dallmann ontdekt de Bismarckstraat en het Neumayerkanaal
- 1894** Carl Anton Larsen ontdekt op het Antarctische schiereiland Foyen Land en King Oscar II Land
- 1895** Leonard Kristensen en Carsten Borchgrevink gaan aan land op Cape Adare
- 1898** Adrien de Gerlache ontdekt de Gerlachestraat en overwintert met de *Belgica* op het pakijns
- 1899** De expeditie van Carsten Borchgrevink brengt de winter door op Cape Adare
- 1901-03** Erich von Drygalski overwintert in Kaiser Wilhelm II Land
- 1901-03** Otto Nordenskjöld overwintert op Snow Hill Island; de *Antarctic*, het schip dat de expeditieleden moest komen oppikken, zinkt; de expeditie wordt gered door Argentijnen
- 1901-04** Robert Falcon Scott overwintert met de *Discovery*-expeditie in de McMurdo Sound; hij probeert met Edward Wilson en Ernest Shackleton de geografische zuidpool te bereiken, maar moet op 82° zuiderbreedte terugkeren
- 1902-04** William Bruce richt op Laurie Island het eerste wetenschappelijke station op en ontdekt Coats Land
- 1903-05** De expeditie onder leiding van Jean-Baptiste Charcot overwintert en verricht wetenschappelijk onderzoek op Booth Island
- 1907-09** Ernest Shackleton ontdekt samen met Jameson, Adams en Wild de Beardmoregletsjer en geraakt tot op 180 kilometer van de geografische zuidpool; Mawson, Mackay en David bereiken als eersten de magnetische zuidpool; tijdens deze *Nimrod*-expeditie wordt ook voor het eerst de Mount Erebus beklommen

- 1908-10** Jean-Baptiste Charcot ontdekt met de *Pourquoi-Pas?* de Marguerite Bay, overwintert op Petermann Island en ontdekt Charcot Land
- 1911** Roald Amundsen bereikt op 14 december 1911 samen met Olaf Bjaaland, Oskar Wisting, Sverre Hassel en Helmer Hanssen als eerste de geografische zuidpool
- 1912** Robert Falcon Scott bereikt op 17 januari 1912 samen met Edward Wilson, Edgar Evans, Lawrence Oates en Henry Bowers de geografische zuidpool; samen met zijn companen sterft hij op de terugweg
- 1912** Wilhelm Filchner ontdekt de Luitpold Coast en de Filchner Ice Shelf in de Weddellzee
- 1912** Nobu Shirase leidt de eerste Japanse expeditie in Antarctica
- 1912** Douglas Mawson overwintert op Cape Denison en beleeft een hachelijk avontuur
- 1914-1916** Ernest Shackleton wil het Antarctisch continent oversteken, maar zijn schip, de *Endurance*, zinkt in de Weddellzee
- 1922** Ernest Shackleton sterft op South Georgia
- 1928** Hubert Wilkins vliegt als eerste over Antarctica
- 1929** Richard Byrd vliegt over de geografische zuidpool
- 1929** Douglas Mawson leidt de internationale expeditie BANZARE
- 1934** Richard Byrd brengt de winter alleen door in een ingegraven weerstation en sterft bijna
- 1935** Lincoln Ellsworth steekt met een vliegtuig het Antarctische continent over
- 1946** De US Navy organiseert Operation Highjump, een groots opgezette wetenschappelijke expeditie die de kustgebieden in kaart moet brengen
- 1954** De Australische expeditie ANARE richt in Oost-Antarctica Mawson Station op
- 1957** Het Internationaal Geofysisch Jaar onderstreept het belang van wetenschappelijk onderzoek in Antarctica en leidt in 1959 tot het Verdrag van Antarctica
- 1958** Vivian Fuchs steekt als eerste het Antarctische continent over
- 1981** Ranulph Fiennes, Charles Burton en Oliver Shepard steken zonder hulp van buitenaf het Antarctische continent over
- 1990** Jean-Louis Etienne, Will Steger en vier andere avonturiers maken de langste reis ooit op het witte continent
- 1990** Reinhold Messner en Arved Fuchs zijn de eersten die de oversteek op skilatten afleggen

- 1992** Ranulph Fiennes en Michael Stroud slagen er net niet in om het continent te voet en volledig autonoom over te steken
- 1993** Erlin Kagge bereikt alleen, op skilatten en zonder bevoorrading in een recordtijd de geografische zuidpool
- 1996** Børge Ousland steekt in zijn eentje op skilatten en zonder bevoorrading het continent over
- 1998** Dixie Dansercoer en Alain Hubert steken ter gelegenheid van de honderste verjaardag van de *Belgica*-expeditie van de Gerlache met behulp van zeilen het continent over
- 2001** Marc Cornelissen en Wilco van Rooijen leggen te voet en zonder bevoorrading 2300 kilometer af, over en weer naar de geografische zuidpool

Geschiedenis - Belgen in Antarctica

Meer dan honderd jaar geleden trok Adrien de Gerlache met de *Belgica* naar Antarctica. Sindsdien oefende de Zuidpool een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op België. België bleef tot in de jaren zestig actief op het laatste continent.

Tijdens de laatste decennia van de twintigste eeuw leek België zijn belangstelling voor Antarctica te hebben verloren. Maar de recente avonturen van Dixie Dansercoer en Alain Hubert toonden aan dat België de Zuidpool nog niet is vergeten. En ook bij wetenschappers blijft de ijswoestijn een populaire bestemming.

Dit hoofdstuk brengt een kort overzicht van de Belgische aanwezigheid op Antarctica.

De ingesneeuwde Koning Boudewijnbasis

Hieronder vind je een overzicht van de hoofdstukken in deze rubriek:

1. Chronologisch overzicht
2. De *Belgica*-expeditie van Adrien de Gerlache
3. De resultaten van de *Belgica*-expeditie

4. De oprichting van de Koning Boudewijnbasis
5. De jaren zestig en zeventig
6. Belgische avonturiers
7. Een nieuw Belgisch wetenschappelijk station

Chronologisch overzicht:

1897-1899	De <i>Belgica</i> -expeditie onder leiding van Adrien de Gerlache overwintert in het Antarctisch pakijs
1957-1959	Eerste Belgische expeditie op het Antarctische continent onder leiding van Gaston de Gerlache; oprichting van de Koning Boudewijnbasis
1959-1960	Tweede Belgische expeditie naar de Koning Boudewijnbasis
1960-1961	Derde Belgische Zuidpoolexpeditie onder leiding van Guido Derom; ontdekking van het Koningin Fabiolagebergte
1963-1965	Eerste Belgisch-Nederlandse Zuidpoolexpeditie; oprichting van een Belgisch-Nederlands Antarctisch Comité; oprichting van een nieuwe Koning Boudewijnbasis
1964-1966	Tweede Belgisch-Nederlandse Zuidpoolexpeditie
1965-1967	Derde Belgisch-Nederlandse Zuidpoolexpeditie onder leiding van de geoloog Tony Van Autenboer; definitieve sluiting van de Koning Boudewijnbasis
1968-1970	Drie zomerexpedities in samenwerking met Zuid-Afrika
1995	Rudy Van Snick, Marcel Fromont, Peter De Reymaecker, Herman Detienne en Ivan Bekaert beklimmen de Mount Vinson
1997-1998	Dixie Dansercoer en Alain Hubert steken in honderd dagen het Antarctische continent over
1999-2000	Dixie Dansercoer, Julie Brown, Rudy Van Snick, Willy Troch, Robert Huygh en Fernand Casier beklimmen de Mount Vinson
2000-2001	De <i>The Wall</i> -expeditie met onder meer Alain Hubert beklimt de Holtanna
2004	De Belgische regering keurt het voorstel goed om tegen 2007 een nieuw Belgisch wetenschappelijk station te openen in Antarctica

De Belgica-expeditie van Adrien de Gerlache :

Einde 19de eeuw was heel de wereld gekend en het grootste gedeelte geëxploiteerd door de mens. Heel de wereld? Neen, een continent bood nog weerbarstig weerstand: Antarctica. Slechts een handvol mensen had het continent betreden, maar het binnenland was nog steeds *terra incognita*. En dit tijdens de industriële revolutie! Neen, dit kon niet.

In 1895 werd er op het 6de Internationaal Geografisch Congres in Londen een resolutie aanvaard waarin het volgende stond: "*The exploration of the Antarctic regions is the greatest piece of geographical exploration still to be undertaken... and this work should be undertaken before the close of the century*". Men rekende erop dat Groot-Brittannië, de Verenigde Staten of een van de Scandinavische landen een uitgebreide expeditie zou sturen. Dat de eerste wetenschappelijk expeditie naar Antarctica geleid zou worden door een Belgische marineofficier, was dan ook voor iedereen een verrassing. Immers, België had nauwelijks een maritiem verleden en bezat een kustlijn van slechts 60 km lang.

De man die België een plaats gaf in de geschiedenis van Antarctica was **Adrien de Gerlache de Gommery**. Hij kreeg het nodige geld bij elkaar, kocht een driemaster, de *Belgica*, en vond geschikte mensen voor zijn expeditie.

Op 16 augustus 1897 vertrok de *Belgica* vanuit de Antwerpse haven naar het zuiden. Naast matrozen, een chef-kok, een monteur en de eerste stuurman (**Georges Lecointe**), waren er ook wetenschappers aan boord: de Pool **Henryk Arctowski** (geologie), de Belg **Emile Danco** (geofysica), de Roemeense zoöloog en botanicus **Emile-Gustave Racovitza** en nog een Pool, **Antoine Dobrowolski**, die meteoroloog-assistent was. Twee expeditieleden zouden later wereldberoemd worden: de Amerikaanse arts-fotograaf **Frederick Cook**, die in Rio de Janeiro aan boord kwam en in 1908 zou beweren als eerste de noordpool te hebben bereikt en de Noor **Roald Amundsen** die in 1911 als eerste op de geografische zuidpool stond.

Het was de bedoeling van de Gerlache eerst de Weddellzee te onderzoeken, vervolgens koers te zetten naar Victoria Land om er met drie man te overwinteren. Aanvankelijk liep de expeditie zoals gepland. De wetenschappers hielden zich bezig met het meten van de temperatuur van het water en deden dieptepeilingen.

Maar op 22 januari 1898 deed er zich een drama voor. Het stormde hevig. Huizenhoge golven veranderden het dek in een zwembad. Een van de spuigaten raakte verstopt, zodat er te veel water op de brug bleef staan. De Noorse matroos **August-Karl Wiencke** vond dat daar iets aan gedaan moest worden en klom tegen de bevelen in over de reling om zo beter aan het spuigat te kunnen. Hij viel echter overboord en verdronk. Nog meer onheil zou volgen...

Vast in het ijs

Begin februari 1898 bereikte de *Belgica* het Antarctisch schiereiland. Er werd een zee-enge ontdekt tussen het schiereiland en de kleinere eilandjes (waaronder Anvers-eiland en Brabant-eiland) ten westen ervan. De straat staat nu bekend als de Gerlachestraat. Vele malen gingen de wetenschappers aan land om onderzoek te doen. De hele streek werd in kaart gebracht. Er werden nieuwe planten- en diersoorten ontdekt. Kortom, op de dood van Wiencke na, verliep de reis tot dan toe perfect.

De Belgica zit vast in het ijs:

In de hoop nieuw land te ontdekken, voer de *Belgica* in zuidwestelijke richting langs pakijs. Von Bellingshausen had in 1821 deze streek al verkend, maar het pakijs verhinderde hem verder naar het zuiden te varen. Toen de Gerlache op 18 februari 1898 wel een doorgang naar het zuiden vond, was de verleiding natuurlijk erg groot om verder te gaan. Hoewel de wetenschappers er niet erg happig op waren, besloot de Gerlache het risico te nemen, in de hoop grote ontdekkingen te doen in de open zee die achter het pakijs lag.

Maar op 6 maart kon de *Belgica* niet meer voor- of achteruit. De expeditie zat op 70° zuiderbreedte ingesloten in het pakijs en daar de winter voor de deur stond, was de kans op bevrijding zo goed als nihil. De Gerlache raakte niet in paniek, integendeel. Hij leek zeer tevreden over de gang van zaken. Voor het eerst overwinterde een expeditie op het Antarctische pakijs. Een buitenkans voor de wetenschap. Of zoals de Gerlache het later uitlegde: *"Dankzij onze overwintering beschikt de wetenschap ten minste over meteorologische waarnemingen die uur na uur werden gedaan, een heel jaar lang, dus gedurende een volledige cyclus van 365 dagen"*. Velen beweren dan ook dat de Gerlache zich doelbewust heeft laten insluiten. Een beslissing die bijna faliekant afliep.

De poolnacht

Op 18 mei ging de zon onder om zich enkele maanden niet meer te laten zien: de poolnacht was ingetreden. De expeditie leed erg onder de omstandigheden. Tijdens de poolnacht werd de bemanning aangetast door moedeloosheid, gezwollen ledematen, onregelmatige en zwakke polsslagen, hoofdpijn en depressie. Volgens Frederick Cook kwam dit door een combinatie van gebrek aan vers voedsel en zonlicht en geestelijke depressie. *"De poolanemie liet verwoestende sporen op ons na"*, schreef eerste stuurman Lecointe. *"Onze gezichten zijn getrokken, diep gegroefd en slaan groenig uit. Onze ogen zijn dof en levensloos. Het kostte slechts een ononderbroken nacht van 1600 uur om oude mannen van ons te maken..."*.

Emile-Gustave Racovitza in zijn laboratorium

Enkele matrozen kregen aanvallen van hysterie en schizofrenie. Voor Emile Danco waren deze extreme omstandigheden ondraaglijk. Na een lange doodstrijd stierf hij op 6 juni 1898 aan een hartaandoening. Om nog meer rampen te voorkomen, verplichtte Cook de bemanning rauw pinguïn- en robbenvlees te eten.

Tijdens de zomer werd er alles aan gedaan om de *Belgica* te bevrijden: met springstoffen trachtte men het ijs te doen breken, met zagen probeerde men een vaargeul te maken, maar allemaal tevergeefs. Het uitgezaagde kanaal vroom onmiddellijk weer dicht. Nu raakte de Gerlache wel in paniek. Een tweede overwintering zou fataal zijn. Maar op 15 februari opende het kanaal zich opnieuw. Al het werk was dus niet vergeefs geweest. De *Belgica* bereikte op 14 maart 1899 volle zee.

De resultaten van de *Belgica*-expeditie:

De *Belgica*-expeditie was de eerste die in Antarctica overwinterde. Het was ook de eerste expeditie waarbij wetenschappelijk onderzoek centraal stond. De resultaten logen er dan ook niet om. Of om het met de woorden van Georges Lecoq te zeggen: *"Wij hebben ook nog wat anders meegebracht dan een overwintering en twee doden."*

De expeditie bracht een deel van het Antarctisch schiereiland **in kaart**. Voor het eerst vaarde een schip in de Gerlache Straat. Ook de ontdekte eilanden en gebieden kregen "Belgische" namen: Brabant Island, Anvers Island, Liège Island, Vlaanderen Baai. De twee expeditieleden die de reis niet overleefden werden herdacht met Danco Land en Wiencke Island.

De expeditie deed de eerste betrouwbare metingen van het **aardmagnetisme** in Antarctica. Er werden ongeveer 700 **rotsmonsters** verzameld. Het waren bijna allemaal magmatische gesteenten; ze vormden het bewijs van de vulkanische oorsprong van de eilanden rond de Gerlache Straat. Belangrijk was ook de ontdekking van de verbinding tussen Zuid-Amerika en het Antarctische schiereiland.

Voor de eerste keer werd een volledige reeks **meteorologische observaties** gedaan gedurende een heel jaar. Het klimaat in het gebied waar de *Belgica* overwinterde kan als volgt samengevat worden: zeer weinig kalme dagen, zeer veel bewolking, veel mist, veel sneeuw en hoge luchtvochtigheid. De meteorologen bestudeerden optische verschijnselen zoals: zuiderlicht, luchtspiegelingen, verkleuringen van wolken, groene straling, witte regenboog met kransen, kringen rond de zon en maan, bijzonnen, bijmanen... Op basis van zijn waarnemingen schreef Dobrowolski later twee werken: een over de structuur en vorm van rijm- en ijskristallen en een over de structuur en vorm van de wolken.

De **flora** in Antarctica werd voor het eerst grondig bestudeerd. Tot de buit behoorde: 19 nieuwe soorten mossen, 33 onbekende korstmossen en 9 nieuwe soorten wier. Op zoogdieren en vogels na was de Antarctische **fauna** nog onbekend. De *Belgica*-expeditie bracht hierin verandering. De belangrijkste ontdekking was deze van de Belgica Antarctica, een soort mug. Ook mijten, sneeuwvlooien en draadwormen bleken poolbewoners te zijn. De reeds gekende diersoorten, zoals pinguïns, aalscholvers, walvissen en robben, werden uitvoerig bestudeerd. In de zee viste de expeditie 188 nieuwe soorten dieren op.

De oprichting van de Koning Boudewijnbasis:

Zestig jaar nadat de Belgica de haven van Antwerpen verliet voor zijn historische reis naar Antarctica, werd er opnieuw een Belgische Zuidpoolexpeditie voorbereid. Aanleiding hiervoor was het Internationaal Geofysische Jaar. Twaalf landen namen eraan deel. Tussen 1 juli 1957 en 31 december 1958 zetten ze geofysische waarnemingsprogramma's op in Antarctica. Tijdens deze periode was de zonne-activiteit het grootst. België nam deel aan het project. **Gaston de Gerlache**, de zoon van Adrien, leidde de tweede Belgische Antarctica-expeditie uit de geschiedenis.

De *Polarhav* verlaat de haven van Antwerpen

Op 12 november verlieten de ijsbreker *Polarhav* en de robbenjager *Polarsirkel* de haven van Antwerpen. Aan boord waren onder meer drie rupsvoertuigen, een vliegtuig en een helikopter. Op 26 december 1957 komen beide schepen in Queen Maud Land aan. Gedurende de volgende twee weken bouwden de expeditieleden op 70°25'33" zuiderbreedte het eerste Belgische wetenschappelijke station: de Koning Boudewijnbasis.

Het logo van de expeditie werd ontworpen door niemand minder dan Hergé de schrijver en tekenaar van Kuifje.

Daarna begon het belangrijkste werk: wetenschappelijke waarnemingen doen. **Jacques Loodts** observeerde het zuiderlicht, **Henri Vandeveld** onderzocht de ionosferische lagen in de atmosfeer, **Luc Cabes** hield zich bezig met aardmagnetisme en **Edgard Picciotto** bestudeerde sneeuw en ijs.

Naast wetenschappelijk onderzoek op de basis zelf, trokken de expeditieleden er ook af en toe op uit. Het Antarctische binnenland was nog grotendeels *terra incognita* en dit mocht natuurlijk niet zo blijven.

De Koning Boudewijnbasis

In december bezocht een deel van de expeditie het Belgica-gebergte. Terwijl Loodts en de Gerlache in hun kamp bleven, maakten **Antoine de Ligne** en **Charles Hulshagen** op 5

december een tochtje met het vliegtuig. Ze vlogen echter tegen een te steile sastrugi aan. Het landingsgestel schoot los en het vliegtuig maakte een onzachte landing op het ijs. Er zat voor het viertal niets anders op dan de weg naar de Koning Boudewijnbasis (250 kilometer) te voet af te leggen. Door het grote aantal gletsjerspleten konden de mannen slechts een twintigtal kilometer per dag opschieten. Op de Koning Boudewijnbasis werd men ongerust. **Xavier de Maere** stuurde SOS-berichten naar de Noorse, Amerikaanse en Russische basis. Hoewel ze op meer dan 2800 kilometer afstand zaten, lieten de Russen snel weten dat ze met een C47 op zoek zouden gaan naar de verdwenen expeditie. Op 15 december vonden ze het viertal.

Op 2 april 1959 kwamen de leden van de eerste Antarctica-expeditie in Oostende aan. In de Koning Boudewijnbasis werd Gaston de Gerlache als expeditieleider afgelost door luchtvaartkapitein **Frank Bastin**. Die had voor zijn vertrek naar Antarctica de vzw Nationaal Centrum voor Poolonderzoek (NCPO) in het leven geroepen. Het was tevens de eerste Antarctica-expeditie van **Tony Van Autenboer**. Deze geloofg zou onafgebroken tot 1961 op het bevroren continent blijven, al was hij niet veel op de basis te vinden. Het grootste deel van de tijd bracht hij in een tent in de bergen door.

De derde Belgische expeditie op de Koning Boudewijnbasis (maart 1960 - maart 1961) werd aangevoerd door luchtvaartmajoor **Guido Derom**. Hij ontdekte een nieuwe bergketen: het Koningin Fabiolagebergte. Niet alle wetenschappers bleven het ganse jaar in Antarctica. Om beroepsredenen verkozen sommige geleerden enkel tijdens de zomer naar de Koning Boudewijnbasis te komen. Zij werden de toeristen genoemd en vormden de zomerexpedities IRIS I en IRIS II.

Het Nationaal Centrum voor Poolonderzoek (NCPO) kon niet genoeg geld bij elkaar krijgen om het Belgisch antarctische programma verder te zetten. Op 31 januari 1961 ging de Koning Boudewijnbasis officieel dicht.

De jaren zestig en zeventig

Na de sluiting van de Koning Boudewijnbasis in 1961 bleven wetenschappers aan de regering vragen om het Belgische Antarctische programma voort te zetten. Uiteindelijk gaf de regering toe, vooral door de invloed van **Gaston de Gerlache**. Er was echter een voorwaarde: er moest samengewerkt worden met een ander Europees land. In 1963 werd het Comité voor het Beheer van de Belgisch-Nederlandse Antarctica-expedities opgericht. Voorzitter was Gaston de Gerlache.

Op 21 januari 1964 kwam de eerste Belgisch-Nederlandse expeditie, onder leiding van **Luc Gabes**, op de Koning Boudewijnbasis aan, of wat daar nog van overbleef. Meteen werd werk gemaakt van de bouw van een nieuwe basis een paar honderd meter verderop.

Ook de wetenschappelijke observaties, die drie jaar hadden stilgelegen, werden verdergezet. Wat er allemaal onderzocht werd: het weer, het geomagnetisme, de ionosfeer, het zuiderlicht, atmosferische elektriciteit, radioactiviteit, fauna en flora. Ook disciplines als fysiologie en geodesietopografie stonden op het goed gevulde programma. Tijdens de volgende jaren verkenden vooral **Hugo Declair**, **Jean-Jacques Derwael** en **Tony Van Autenboer** systematisch het Sør Rondanegebergte.

Tot 1967 was de nieuwe Koning Boudewijnbasis de draaischijf van het Belgische Antarctische programma. De tweede Belgisch-Nederlandse expeditie werd geleid door **Winoc Bogaerts**. **Tony Van Autenboer** had het bevel over de laatste expeditie. In 1967 sloot de Koning Boudewijnbasis definitief haar deuren.

Toch betekende dit niet het einde van de Belgische aanwezigheid op het laatste continent. Er was nog wat geld over en tijdens drie zomerexpedities (1968, 1969 en 1970) werkten Belgische wetenschappers samen met Zuid-Afrikaanse collega's op de SANAE-basis. Deze basis lag op ongeveer duizend kilometer ten westen van de voormalige Koning Boudewijnbasis.

Het vaste team Van Autenboer-Declair-Derwael bestudeerde de Jutulstraumen, een gigantische gletsjer van vijftig kilometer lang en twee kilometer breed. De Belgen gebruikten ook voor het eerst systematisch een radio-echopeiler op Antarctica. Met dit toestel konden ze de dikte van het ijs op een meer betrouwbare manier meten.

De laatste Belgisch-Zuid-Afrikaanse expeditie (1970) eindigde rampzalig. Het vliegtuig (een Otter) deed een testvlucht, maar de piloot maakte tijdens de landing een inschattingsfout. De Otter smakte tegen het ijs en vatte meteen vuur. De wetenschappers aan boord konden gelukkig tijdig het toestel verlaten. Maar al het kostbare materiaal en het onmisbare vliegtuig waren onherroepelijk verloren.

Vanaf 1970 verloor België alle belangstelling voor Antarctica. In 1972-1973 nam **Bernard de Gerlache** wel deel aan een Amerikaanse Zuidpoolexpeditie. Pas in 1985 werden de Belgische activiteiten in het zuidpoolgebied hervat. Wetenschappers namen deel aan expedities die georganiseerd werden door andere landen zoals Australië, Frankrijk, Japan, Groot-Brittannië...

Belgische avonturiers:

In 1897 vertrok Adrien de Gerlache met de *Belgica* naar Antarctica. Honderd jaar later zouden opnieuw Belgen een spraakmakende prestatie leveren op het laatste continent. Op 4 november 1997 vertrekken **Dixie Dansercoer** en **Alain Hubert** vanop de plaats waar ooit de Koning Boudewijnbasis stond. Hun doel: te voet het continent oversteken zonder hulp en bevoorrading van buitenaf en dit liefst binnen de honderd dagen. Totale afstand: meer dan 3900 kilometer.

Dit lijkt een onmogelijke opdracht, maar het duo rekent op de hulp van de wind. Ze hebben speciale zeilen (powerkites) laten ontwerpen, waarmee ze, als de wind goed zit, heel wat snelheid kunnen halen op het ijs.

Het avontuur begint niet echt hoopgevend. De sleden die Dansercoer en Hubert voorttrekken zijn ultralicht. Blijkbaar te licht want al snel begeeft de slede van Hubert het. Op 2 december brengt een Twin Otter twee nieuwe sleden. Een volledig autonome oversteek zit er dus niet meer in.

Twee dagen later probeert Dixie Dansercoer de powerkites uit. Plots wordt hij de lucht ingetild om even later onzacht op het harde ijs terecht te komen. Dit herhaalt zich nog een keer en Dansercoer blijft bewusteloos liggen. Gelukkig blijkt alles nog mee te vallen, al ziet hij wegens de kneuzingen de volgende dagen serieus af.

Onderweg helpen de twee Belgen de wetenschap een handje. Zo verzamelen ze sneeuwmonsters voor het Laboratorium voor Glaciologie en Geofysica (LGGE) in Grenoble. Om de vijftig kilometer nemen ze een sneeuwstaal van 40 gram en elke 150 kilometer onderzoeken ze de ijslaag. Al deze gegevens moeten de wetenschappers een beeld geven van de evolutie van het klimaat op onze planeet.

Op 3 januari 1998 bereiken Dansercoer en Hubert de Amundsen-Scott-basis op de geografische zuidpool. Na een rustpauze van 34 uur vertrekken ze alweer. Ze hebben nog 1500 kilometers voor de boeg. Einde januari moeten ze in McMurdo zijn. Maar blizzards en whiteouts houden het duo geregeld in hun tent. Pas op 25 januari bereiken ze de Ross Ice Shelf. De sneeuw is er echter te zacht en vooral, er is geen wind waardoor ze de powerkites niet kunnen gebruiken. Maar op 5 februari verbeterden de weersomstandigheden. In vierentwintig uur tijd leggen ze 271 kilometer af. Ze slapen nog nauwelijks en op 10 februari bereiken ze McMurdo. Dixie Dansercoer en Alain Hubert hebben in 99 dagen het antarctische continent overgestoken. Van de 3924 kilometer hebben ze er 3340 met de powerkites afgelegd. Een unieke prestatie.

Dixie Dansercoer en Alain Hubert keerden na hun expeditie nog naar Antarctica terug. Dansercoer beklom einde 1999, begin 2000 Mount Vinson. Hubert beklom in 2001 de Holtanna.

Mount Vinson:

Dixie Dansercoer en Alain Hubert zijn niet de enige avonturiers die zich in Antarctica wagen. **Rudy Van Snick, Marcel Fromont, Peter De Reymaecker, Herman Detienne en Ivan Bekaert** beklommen in 1995 als eerste Belgen de Mount Vinson. Van Snick realiseerde hiermee zijn Seven Summits-project: de hoogste top van elk continent bereiken. Vijf jaar eerder stond hij, eveneens als eerste Belg, op de hoogste berg ter wereld, de Mount Everest.

De eerste Belgische vrouw die de top van de Mount Vinson bereikte, was **Magali Geens** in december 2005.

Een nieuw Belgisch wetenschappelijk station:

België zal binnenkort opnieuw een wetenschappelijk station in Antarctica hebben. De Belgische regering heeft op 6 februari 2004 tijdens een ministerraad het voorstel hierover goedgekeurd. In 1967 sloot het laatste Belgische station, de Koning Boudewijnbasis, wegens geldgebrek zijn deuren. Het station, dat de naam Prinses Elisabethbasis kreeg, en ter gelegenheid van het Internationale Pooljaar 2007/2008 gebouwd wordt, zal einde 2008 operationeel zijn. De basis zal volledig op duurzame energie draaien.

Dieren op de Zuidpool:

- Pinguïns: Pinguïns zijn aan het leven in zee volkomen aangepast. Het lichaam is bedekt met veren die een dikke isolerende laag vormen met een glad en glimmend oppervlak. Deze isolatielaag is ondoordringbaar voor water en biedt weinig weerstand bij het zwemmen.

Pinguïns bereiken een grote snelheid onder water (circa 40 kilometer per uur) en komen (of beter gezegd; springen) boven water enkel om adem te halen of om aan land te gaan.

Over grotere afstanden zwemmen pinguïns vaak in groepen. Op het land kunnen zij zich slechts moeilijk verplaatsen doordat de poten geheel achter aan het lichaam geplaatst zijn. Pinguïns zijn gedwongen rechtop te staan en met kleine pasjes te waggelen of zich voort te bewegen met kleine sprongetjes.

Het voedsel bestaat in hoofdzaak uit inktvissen, garnalen en vis. In de tijd dat pinguïns broeden en ruïen moeten ze buiten het water verblijven. Zij teren daarbij vaak voor lange tijd op onderhuids vet.

Pinguïns komen alleen voor op het zuidelijk halfrond, namelijk in Antarctica, en op de eilanden tussen Zuid-Amerika, Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland (en aan de kusten van deze gebieden). Een dier dat in tegenstelling tot de pinguïn niet op de Zuidpool voorkomt, maar wel op de Noordpool, is de ijsbeer.

De broedtijd van de keizerspinguïn bedraagt 62 tot 64 dagen. Het wijfje legt in mei haar ei, juist als de lange poolnacht begint. Het mannetje begint dan onmiddellijk met broeden, terwijl het wijfje (dat dan zeven tot acht weken gevestigd heeft) naar open zee vertrekt.

Door het voortdurende vasten verliezen pinguïns ongeveer een derde van hun gewicht. Als het ei uitkomt, kan het mannetje het jong toch nog twee dagen voeren. Daarna keert het wijfje inmiddels dik en vet terug en neemt de verzorging van het jong over. Nu zoeken de mannetjes het open water op.

- **Antarctische pelsrob:**

De Antarctische pelsrob (*Arctocephalus gazella*) is een oorrob (familie van de zeehond). In tegenstelling tot andere robben, kunnen zij zich zeer snel voortbewegen op het ijs. Dat hebben deze robben te danken aan hun sterk ontwikkelde achterste ledematen waarop ze steunen om vooruit te komen. Het mannetje is gemiddeld 2 meter lang en tussen de 125 en 200 kilogram zwaar. De vrouwtjes zijn kleiner. Pelsrobben eten krill, vis en pijlinktvis en komen voornamelijk voor op de subantarctische eilanden.

De mannetjes houden zich onder andere bezig met het verdedigen van hun territorium. Ze bedreigen andere mannetjes met een hoog gejam. Soms kan het er hard aan toe gaan. Vechtende mannetjes slaan naar elkaar met hun scherpe slagstanden.

- **Weddelzeehond**

De weddelzeehond (*Leptonychotus weddelli*) is het meest zuidelijk voorkomende zoogdier ter wereld. Hij kan 3 meter lang en 400 kilogram zwaar worden. Weddelzeehonden hebben in vergelijking met hun lichaam een nogal kleine kop en korte snuit. De winter brengen ze onder het ijs door. Om te kunnen ademen maken ze met hun tanden gaten in het ijs. Erg gezond is dat trouwens niet. Hun tanden slijten snel af en er ontstaan gezwellen op het tandvlees. Dit is de reden waarom weddelzeehonden niet ouder worden dan 18 jaar.

Tussen september en november brengt het vrouwtje een 25 kilogram zwaar jong ter wereld. Binnen tien dagen weegt de puppy al dubbel zoveel. Een maand na de geboorte kunnen weddelzeehondjes zwemmen.

Bronnen: http://www.hetlaatstecontinent.be/geschiedenis/belgie/jaren_60_70.html
<http://www.hetonbekendecontinent.nl/>

Lotkaarten:

Ja,
het is het begin van een
grote avontuur.

Neé,
in 'n'op met zelden maar
valt je eigenlijk al fluit.

Ja,
en loot los.

Ja,
maar alleen als je wilt
op twee kant
worden.

Neé,
dat moet iets anders moet
je op dat moment twee uit

Ja,
vraag het

Ja,
maar blijf je het
vragen.

Ja,
je zal er veel
van weten.

Neé,
het zal in alle gevallen
tussen.

Ja,
maar wees voorzichtig
op tegenlog.

Ja,
het mag.

Neé,
het gaat ten koste van
je gezondheid.

Maria,
hate sal je vanda vande kofon.

Maria,
je sal te wisse
monnen.

Maria,
hate sal je in
qstion brengen.

Maria,
je sal een jandij
overcomen.

Maria,
wagat hat.

Maria,
hate sal je ongelukkig maken.

Maria,
hate sal je in
je pissen hat gade nemen.

Maria,
je sal je jong
vut dene vanda.

Maria,
meer hup luiten
was je liden.

Maria,
hate sal je
je pissen hat gade nemen.

Maria,
hate sal je in
je pissen hat gade nemen.

Maria,
je sal je jong
vut dene vanda.

Ja:
hiet is nu moede met vriend.

Ja:
en gemaak en om.

Ja:
maar alleen als je te zeggen
belang om te kunt stellen.

Ja:
maar hiet op die veld.

Ja:
maar verdunde je verdunde
niet is je niet.

Ja:
maar doe hiet verdunde.

Ja:
maar alleen als je niet in
goed en huide veld.

Ja:
maar alleen als hiet qua
en verdunde hiet.

Ja:
maar verdunde
omphorane verdunde.

Ja:
als is niet hiet verdunde.

Ja:
je niet is verdunde verdunde.

Ja:
maar doe hiet met
en verdunde.

Ja,
hiet zal je spreken.

Ja,
je hebt hiet waard.

Ja,
je hebt in hloen vrom?

Ja,
hiet zal je wult geven.

Ja,
maen met mistelopen.

Ja,
die zinge die twijfel van je.

Ja,
hiet zal je deppend
vromden.

Ja,
maen je moet hielden
hiet nices alle te nemen.

Ja,
maen allen als je
gield hille.

Ja,
je spreke een goeddege
vromden.

Ja,
zelf als alle vromden
ongewijge spre.

Ja,
maen hiet zal met
vromden spre.

Ja,
maar wat zeg jij?

Ja,
maar houd afstand.

Ja,
maar alleen als je je
hand wuist.

Neé,
hiet zal je niet lukken.

Neé,
je moet een tijdje met zinnen.

Neé,
je doet hiet om je
te compromitteren.

Neé,
hiet is een dwars.

Ja,
maar alleen als je hiet correct
niet met de vinger gaat.

Ja,
hiet zal je gelukkig maken.

Ja,
dit is hiet moment.

Ja,
maar accepteren dat je hiet
geweldig zal worden.

Neé,
zelf als alle vorken
gevoel zijn.

Ja,
dat is tijd voor
invoering.

Neu,
dat is niet je doel te overtuigen.

Ja,
meer koge met te hand
nou stop.

Ja,
je hand zal in smullen
aan nemen.

Neu,
dat is overduidelijk.

Neu,
dat is te hoog gegrepen.

Ja,
meer hou zelf dat vinding.

Ja,
meer vraag met dat dat
om de weg gaat, met die
vinding.

Ja,
dat zal zelfs meeklinken
aan dan je stude.

Ja,
en dat zal niet het
in paddy naar twee kelen

Ja,
aanvaard dat als een
koffieer gebrukt.

Ja,
meer stop met samen
en paken.

Uta,
Pää ja sen alla!

Uta,
määrä allian oh ja ja suut
pöytäallian on ki minkäpö.

Uta,
määrä ja omat.

Uta,
kuvasta.

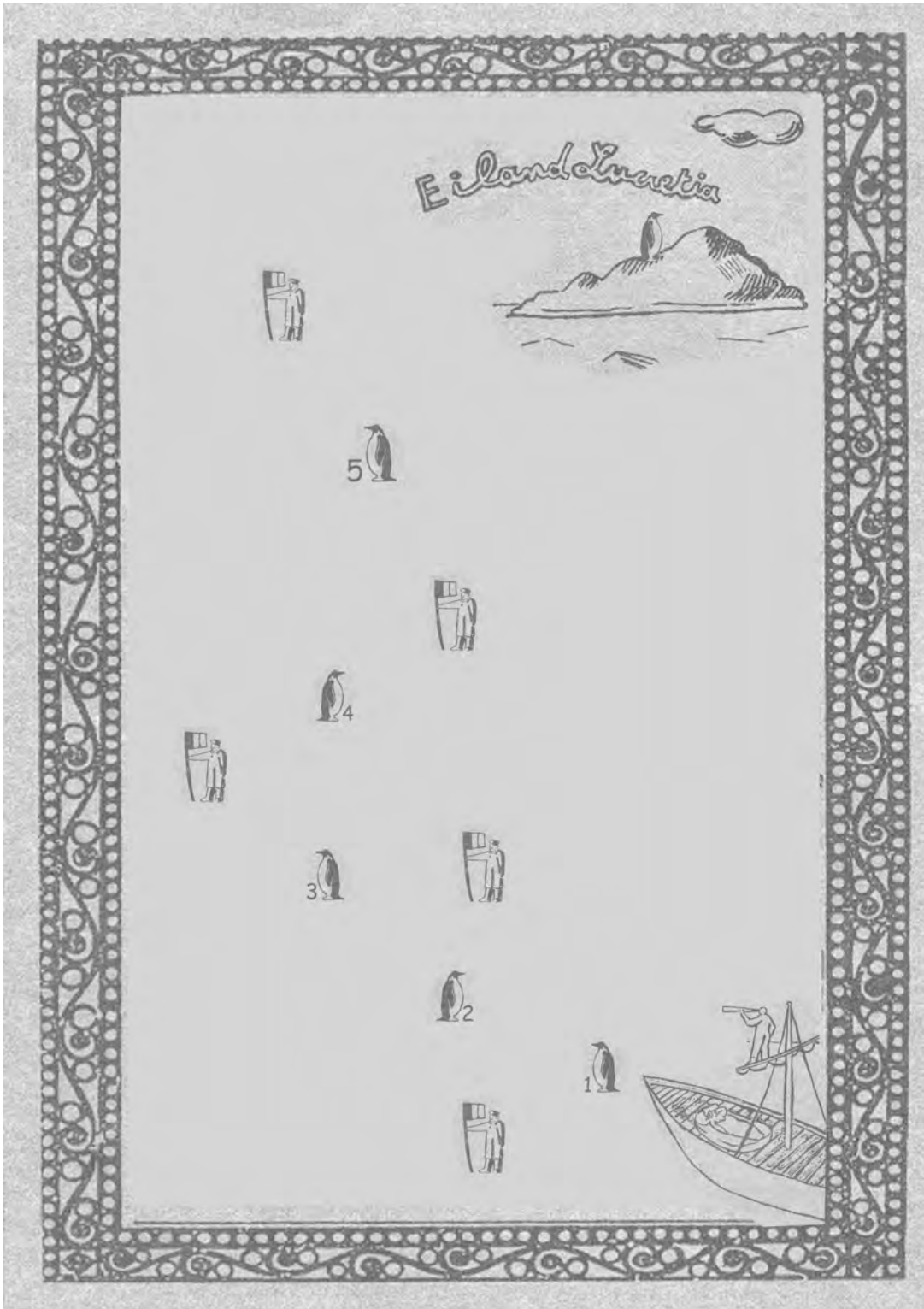
Uta,
ja minkäkin kukaan.

Uta,
määrä ja sen kukaan kukaan.

Eiland-Lucretia-bordspel:

* Knip uit en kopieer naar een groter formaat